

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita S. Erphonis, Mimigardefordensis Avt Mimmigernefordensis Nvnc Monasteriensis Episcopi, In Ordine & Nvmero Septimi Decimi

Boichorst, Albert

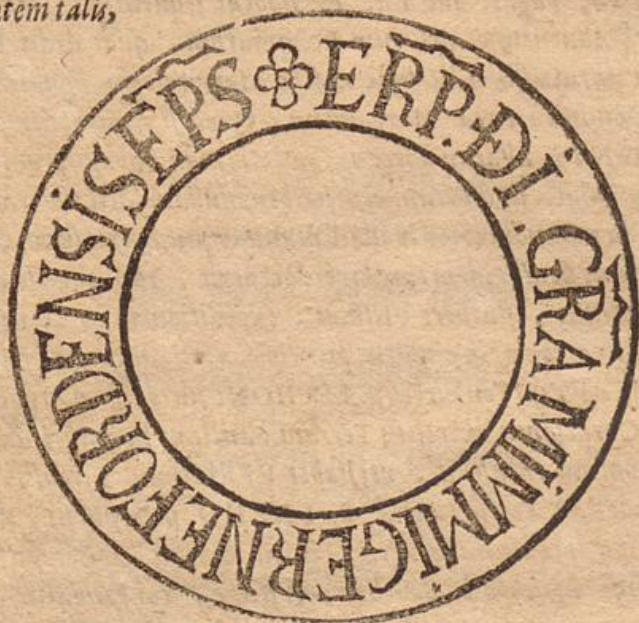
Monasteri[i] Westphaliae, 1649

Capvt XIII. De die & Anno obitus S. Erphonis eiusq[ue] sepulturâ, & quae ac qualia miracula post mortem, ad tumulum ipsius contigerint. Item quod à trecentis & vltra Annis Sanctus auctoritate ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13197

se declarans, qui bono fine hinc migravit Anno Domini 1099. à morte ad S. Mauritium sepultus est. Quod autem asserit S. ERPHONEM Anno 1099. bono fine hinc migrasse, in eo quoad Annum erratum est: illo enim Anno in Iulio, capta est Hierosolyma, quã demum captã reuersum esse, ipse auctor astruit. Itaq; non potuit redux multis Annis Ecclesiam suam optimè rexisse, si illo Anno mortuus est; tenenda erit igitur sententia, quam hoc capite, & alibi stabiluimus.

4. Hæc Sigilli inscriptio, distat ab eã, quam in ipsis Originalibus circumscriptam vidi & legi; Est autem talis,

Ipsum Sigillum gypso impressum, est Episcopus mitratus, cum reliquo habitu Episcopali, dextrã pedum, leuã librum clausum gestans, ac præterea in illo nihil inuenitur.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

De die & Anno obitus S. ERPHONIS eiusque sepulturã, & que ac qualia miracula post mortem, ad tumulum ipsius contigerint, Item quod à trecentis & ultra Annis Sanctus auctoritate Episcopali habetur, & veneratus fuerit, nec non de deuastatione eius monumenti per Anabaptistas factã, eiusq; postmodum restauratione.

QVO verò Anno, quamuis de die, nimirum 9. Nouemb. ex suprã allegatis, iam constet, obitus eius, & emigratio ad Dominum contigerit, ferè nihil certi, Annum speciatim designando, tradi potest. Existimat quidem Dominus Doctor Ioannes Gigas, piã memoriã, Vir Eruditus & inter doctos sui seculi minimè postremus, in Catalogo, quem edidit, Episcoporum Monasteriensium, Theo-

Theodicum à Wintzenburgh S. nostri Successorem præesse cœpisse circa Annum 1097. Prout etiam vetusti quidam manuscripti Codices habent, cladem & incendium totius Ciuitatis Monasteriensis sub Theodoro à Wintzenburgh contigisse Anno 1097. crastinâ Ioannis ante Portam Latinam quæ est 7. Maij. Sed & hæc omnia non minus, quam Annus obitus Præfulis nostri incerta sunt. In primis enim minimè verum foret, S. ERPHONEM voti compotem factum, reuersum esse, ac Ecclesiam suam multis post Annis fœliciter gubernasse, vt asserit non contemnendæ auctoritatis Crantzius, si Anno 1096. aut in principio Anni 1097. obiisset; præsertim si, vt communis Historicorum habet opinio, expeditio hæc in Annum 1096. inciderit, tunc enim etiam primo expeditionis Anno, imò in ipso arrepti itineris principio, vitam cum morte commutasset. Deinde Theodoro à Wintzenburgh Burchardum in Monasteriensi Sede anteponebat Abbas Urspergensis, dictumque Theodicum nominat Henricum, ad Annum Domini 1121. vbi hæc habet formalia. Anno 1121 Dominus Henricus, qui Burchardo Rufo dudum in Legatione Henrici Imperatoris, apud Constantinopolim defuncto, per electionem Ecclesiasticam, in Cathedram Monasteriensem successerat, à suis indignè tractatus, querimoniam iniuriarum suarum Saxonis Principibus detulit, & quia Vir Illustris natus, & virtutibus famosus existit, per Lotharium Saxonie Ducem, postea Romanorum Imperatorem, congregato exercitu Sedem suam etiam contra Regis voluntatem repetijt. Quo etiam Anno cladem Monasteriensem totiusque Ciuitatis incendium contigisse commemorat, sequentibus verbis. Contigit autem occulto Dei iudicio, dum inimicas acies videndo ciues terrentur, ac pro imminente periculo singuli sua molirentur, casas aliquas incautè succendi, paulatimq; dominante flammâ, etiam Basilicam maiorem, quæ Sedes illius erat Ecclesiæ, funditus comburi. E quibus manifestum euadit, quam incertum sit, velle asserere, mortem S. nostri circa Annum Domini 1096. aut 1097. contigisse, eodemque Anno Theodicum à Wintzenburgh successisse, quin imò diutiùs illum superfuisse, ac gregi sibi concredito diligenter inuigilasse, ex eo inter cætera manifestum euadit, quod Lotharius Saxonie Dux, postmodum Imperator, huius belli ductor, & cladis Monasteriensis causa, Anno Domini 1106. Magno Saxonie Duce, absque prole masculâ mortuo, dono & beneficio Henrici Quinti Imperatoris Saxonie Ducatum adeptus, primum surrexit, vt habent Ursperg. & Crantz. vnde cladè hanc Monasteriensem ante Annũ 1107. contigisse, dicere non ausim. Et si Theodicus S. ERPHONIS immediatus Successor fuit, vt habet Catalogus Episcoporum Monasteriensium, & manuscripta ferè omnia, ac alibi etiam à nobis probatum fuit, (reiecto nimirum intruso Burchardo Rufo) non leui coniecturâ ductus assererem, obitum eius circa Annũ Domini 1106. aut paucis annis ante, nimirum post Annum 1104. vel circiter contigisse. 1.

Sed quidquid de eo sit, illud omnino certum & indubitatum est, S. ERPHO-

NEM ad S. Mauritium Sacello postmodum turri maiori aut Occidentali, & ipsi Ecclesiæ quasi in- aut adæficato, sepulchroque eius superinstructo, ac in honorem eius consecrato, sepultum esse, vbi etiam eius monumentum fuitore Anabaptistico, superiori seculo, dirutum quidem & contractum, sed pietate & sumptibus Domini Iodoci à Werne Scholastici eiusdem Ecclesiæ, restauratum in hodiernum vsque diem cernitur, cuius inscriptio in latere Aquilonari est talis.

Reuerendus ac Nobilis D. Iodocus à Werne huius Ecclesiæ ad Annos 23. Scholasticus, sepulchrum hoc, olim magnificè exsculptum, sed per diram Anabaptistarum rabiem, antehac dirutum & contractum.

In latere verò Meridionali sequentia inueniuntur,

In honorem Omnipotentis Dei & SERPHONIS, Megapolitane familia Comitum, Præsulis Monasteriensis xvii. ac secundi huius Ecclesiæ Fundatoris, cuius sacrum corpus hic requiescit, de nouo erexit, & honorificentius poni curauit, Anno Domini M. D. C. XX.

Porro contigit monumenti huius violatio, vti & totius Ecclesiæ Sancti Mauritij direptio à scditiosis quibusdam ciuibus Monasteriensibus, insanâ Anabaptistarum rabie, supra quam credibile est, furentibus; quam insaniam (neque enim aliter nominare possum) manuscriptus quidam Codex refert sequentibus verbis.

Anno 1533. die teritiâ Ianuarij Hermannum à Mengersen, è Telgetanâ irruptione, quæ precedenti Anno contigerat, captiuum, emittunt ad Episcopum Principem, vt agat pro suâ auctoritate de faciendo compromisso, ne captiuus ac Clero, à furiosâ plebe mali quid inferatur, qui pacis amator paratus imponitur curru Senatus, eâ lege, vt ad 7. Ianuarij redeat, nam vltierus populum coërceri non posse, sicq; Beuergernam auehitur. Interea fame incipiente, varij incipiunt motus in vrbe, spargebatur Principem aliquot millia militum collocaturum ad S. Mauritium, illaq; aedificia pro munitioibus habiturum. Ideo petunt 4. Ianuarij à Senatu, vt sibi facultas concedatur, illud temptum cum aedificijs destruendi, ad quæ Senatus nemini suum auferendum, neque suo in iure turbandum, & belli occasionem esse fugiendam, illis vehementer instantibus ad vitanda pericula concedunt, tantum illa diruenda, quæ prospectum prohibeant, vti arbores & sepes, verum à Templo se temperent, vsque ad reditum Mengersen.

Illi ergo 5. Ian. horâ teritiâ nocte sonante tubâ, vt precedenti die edocti fuerant, die Domini- cæ ad forum conueniunt, cum securibus & malleis, ligonibus & bombardis, hastis, venabulis, bipennibus, &c. nec equites nec currus, deerant & ad S. Mauritium (relictis tamen capitibus scditiosorum ad vexandum senatum & Clerum in Vrbe) pergunt, & porticum templumq; ingressi omnia diripiunt, ornamenta, Imagines, Altaria, Organum ac monumenta quæuis frangunt.

frangunt. Dum his sunt intenti fama venit Episcopi milites aduentare, hinc timidi effecti segnius pergunt. Interea scribit Mengersen se à Principe omnia, quæ ad Pacem pertinerent, impetrasse, Quo audito Senatus maximâ latitiâ affectus reuocat omnes à demolitione Mauritianâ, omnia enim iam esse salua, sic reuertuntur, & Templum ac alia ædificia incombusta, Dei beneficio, permanebant.

Quemadmodum igitur Templum aliâque ædificia interueniente famâ de aduentante Episcopi milite, & allato nuntio, omnia ad pacem spectantia, impetrata esse, ab igne & extremâ ruinâ singulariter, Dei prouidentiâ, ne nimirum Sanctorum virorum pia fundatio penitus interiret, conseruata fuere, ita etiam sacrilegæ & sceleratæ manus, in Sancti huius monumentum in tantum sæuire non potuerunt, vt eius memoriam penitus tollerent: remansit enim circa verticem pars lapidis antiqui in sacro eius sepulchro, cui nouum hoc monumentum superinstructum est, in quo antiquissimis literis ad caput Sancti nostri sculptum inuenitur. SANCTVS ERPHO. Ex quo euidens & manifestum euadit, iam ab aliquot seculis Sancti nostri memoriam in Ecclesiâ Dei viguisse.

Neque refert, quod ad pedes sepulchri in lapide sculptum inueniatur, Anno Domini 1550. vnde non extra rationem inferri posset, post sepulchri ab Anabaptistis factam violationem, alterius lapidis impositionem contigisse; diuersitas namque scripturæ, & characteris, eiusque sculpturæ, ad oculum euincit & manifestum facit sculpturam in capite lapidis, ab alterâ esse planè diuersam & antiquiorem. Hinc suspicor ab Anabaptisticâ sepulchri & monumenti violatione priorem lapidis partem, cui etiam tum temporis, S. ERPHO, insculptum fuerit remansisse; postmodum verò huic lapidis parti aliam coniunctam, & sepulchro impositam esse, cui illo, & quidem posteriori Anno, diuerso tamè caractere incisum sit, Anno 1550. Prout & oculus ipse demonstrat, lapidem inferiorem sepulchro contiguum, esse in medietate sui, non continuum, sed coniunctum.

Quod autem S. ERPHO, non solum ab ipso obitu tempore, aut breui post, quam primum miraculis coruscare cœperit, atque istâ sanctitatis famâ ita inclaruerit, vt necessariò Sacellum tumulo eius superimponi debuerit, vt superioris à nobis notatum est, sed etiam ante aliquot secula pro Sancto in Ecclesiâ & Diœcesi Monasteriensi publicè habitus & cultus fuerit, inde euidentissimè apparet, quod non solum ante tria secula Sacellum ipsum, sed & Anno 1347. adiunctis aliis Sanctis, Altare in honorem eius, in ipso eodem Sacello erectum & consecratum sit, 2. prout etiam antiquitus ad eius Altare oblationes multas, & vota fidelium facta fuisse antiqua insignis Mauritiani Collegij scripta apertè testantur. 3.

Quibus & illud adiungere debui, quod Anno 1620. quando sepulchrum huius Sancti apertum fuit, gratissimus odor exinde ascendens, astantes omnes mirum

mirum in modum recreârit, ac in summam admirationem pertraxerit, prout etiam Anno eodem, quando nempe gratissimus sui corporis odor è monumento ad omnes, imprimis verò Parochianos Mauritanos ascendit, sensusque fuit, Nobilis quidam Vicinus Parochianus membrorum suorum torporem & contractionem, paralyfin inquam, præsentiens, ac iam inde grauissimè laborans, factâ ad monumentum Sancti peragenda votiua oblatione, per eiusdem intercessionem & merita apud Deum, extemplo planè liberatus, ac huc vsque conseruatus fuit, cuius ille viuum adhuc dare testimonium non erubescit. 4.

Insuper, & illud euidentissimum sanctitatis ac beatitudinis in S. nostro signum & inditium est, quod ab aliquot retro seculis Sacellum & sepulchrum eius, vsu cereorum & lampadum honoratum fuerit, & adhuc honoretur quotidie, huiusmodi enim externis signis, honorari & demonstrari Reliquias Sanctorum, tradit Cardinal. Bellarmin. de Reliq. Sanct. cap. 3. §. Nono probatur. Inueniuntur autem eâ de re in libro Collegij Mauritanici rubeo, fol. 425. sub tit. de Officio Custodis. sequentia. *Præterea ex primâ fundatione Ecclesie nostræ, Thesaurarius pro tempore de bonis eiusdem Thesaurarie, administrabit perpetua lumina de Sebo, vnum in Choro perpetuo sine intermissione noctes & dies ante Venerabile Sacramentum, & item duo vesperi, quæ cum campanarius cubitum iturus Ecclesiam ipsam circumcluserit, incendat, & per noctem tantum cremabunt, vnum scilicet in porticu ante Capellam S. Blasij, alterum ad ERPHONIS Sepulchrum & Capellam, quod modo in turri reponitur ardens. Olim Lampas erat in medio Capelle suspensa. Vti & nunc. Quod per Testamentum Admodam Reuerendi & Nobilis Domini Alberti Bischopinck Canonici ad S. Mauritium innotatum esse videtur, dedit enim in eum tantummodo finem centum Imperiales, vigore testamentariae suæ clausulæ, quæ est hæc.*

Item pro ardenti Lampade, seu perpetuo lumine ibidem in Sacello S. ERPHONIS Episcopi conseruando, donat Ecclesie Mauritanæ centum Daleros Imperiales.

Neque refert, quod S. noster solenniter canonizatus, vt inquit, aut per Summum Pontificem, sanctæque Sedis Apostolicæ auctoritatem, ritu solenni in Sanctorum Catalogum inscriptus non inueniatur; quia cum duplex sit Canonizatio, vna particularis, ita vt solum in vnâ Prouinciâ aut Diœcesi quis habeatur Sanctus, & colatur pro Sancto: altera generalis, vt in totâ Ecclesiâ habeatur pro Sancto; atque primo modo ante hac canonizare potuerit quilibet Episcopus, Bellarm. in tract. de Sanctor. beatitud. cap. 8. in princip. quod iam ante trecentos & ultra annos in S. nostro contigit, talemque Canonizationem, aut S. alicuius ab Episcopo indictum, imò solummodo permissum, & toleratum cultum Ecclesia & Pontifex ratum habuerit, vt, pater è Diplomate Urbani VIII. Præfationi ad longum inserto; præterea antiquæ Ecclesie traditio aut approbatio æquipollere videatur canonizationi, cum præsens canonizationis forma antiquitus non esset

73

esset in usu, Bonacin circa 1. decalogi precept. disp. 3. quest. 1. punct. 1. proposit. 2. Vers. Dixi postquam, &c. idè de veneratione & cultu illius ulterius dubitare velle, omnino superuacaneum & impertinens esse existimo.

Hæc sunt quæ de S. ERPHONIS vitâ, gestis, morte, miraculis & monumento inuenire, ac in vnum conferre potui. Quibus, amice Lector, ad excitandum piæ deuotionis affectum, erga hunc Sanctum fruiere, ac gloriosum Deum, qui in Sanctis suis mirabilis est, semper & sine intermissione lauda.

N O T Æ

AD CAPVT DECIMVM TERTIVM.

1. Ut huic meæ opinioni, atque etiam sententiæ Crantzij superius à me commemoratæ tenacius inheream, & à libro Mauriciano hac in parte dissentiam, præter iam allegatas, etiam subsequentes me fortius astringunt rationes. Primò, quod Henrico Quarto, alijs Tertio, Seniore dicto, in schismate cum Romanâ Ecclesia existente, ille, S. ERPHONE mortuo, præfecerit Mimigardesfordensi Ecclesiæ Burchardum, Virum excellentem, vti habet Crantzius Metropol. lib. 5. cap. 33. debuit autem illud in fine Anni 1104. aut principio 1105. contigisse, tum quod ERPHONE mortuo in substitutione alterius Episcopi Henricum Imperatorem moram aliquam traxisset existimandum non sit, ne à Sede Apostolicâ præueniretur, & vt numerum Presulum partibus suis adherentium augetet; tum etiam quod vno aut altero Anno citius hanc substitutionem aut successorem Burchardi accidisse præsumendum non sit, eo quod ante aduentum Richardi Episcopi Albanensis, Cardinalis & Legati Apostolici in Germaniam, Routhardus Archiepiscopus Moguntinus, & Ebehardus Episcopus Constantiensis, Paschalis Papæ vices in Germaniâ egerint, vti habet Spondan. ad annum 1105. qui profecto censuras Ecclesiasticas contra Burchardum emittere, ad notabile temporis spatium non distulissent, Ruothardo præsertim ab Henrico Moguntinâ Sede & Diocesi sua expulso; post aduentum verò Episcopi Albanensis (qui contigit Anno 1105. in Decembri circa Natalitia Christi ad Conuentum Moguntinam totius Germaniæ celeberrimum) Burchardus tanquam Henrico anathemizato adherens ab officio per eundem Albanensem Episcopum primum suspensus est, Crantz. Metropol. lib. 5. cap. 33. quod mihi argumento est, illum breui temporis spatio antea, & quidem tam exiguo, per Henricum S. ERPHONI surrogatum esse, quod priores Apostolica Sedis Legati nimirum Ruothardus & Gebehardus contra eundem censuras Canonicas emittere non potuerint, & quod ideo illud à Successore in Legatione Apostolicâ suppletum sit. Secundò, in hac meâ opinione supra modum me confirmat Crantz. Metropol. lib. 5. cap. 32. in fine & cap. 33. in initio, vbi hæc habet formalia. Sed Humbertus Bremensis Archiepiscopus vix expleto triennio vitam finiuit, Anno post 1104. à Christo & eius exortu, statim subiungens Mimigardesfordensis, quæ nunc est Monasteriensis Ecclesiæ, passa est per hæc tempora, quod multa aliæ de suis Pontificibus, &c. vnde cum illa verba per hæc tempora commodius referri non queant, quam ad Annum 1104. immediatè antea nominatum, con-

dudo & statuo S. nostrum Anno 1104. aut paulo post diem obiisse extremum, & Burchardum illi quam primum ab Henrico suspectum, atq; illo Anno 1105. vii & sapius antea, anathematizato, ab Officio suspensum & expulsum esse. Vera est itaq; aut sanè probabilior sententia Crantzij, quæ habet S. nostrum Episcopum vori compotem factum, & multis post Annis Ecclesiam suam feliciter gubernasse, quatuor, nimirum, ad minimū Annis. Quod & confirmat D. Mathæus Tympius SS. Theol. Licentiatus, in manuscripto suo Catalogo Episcoporum Monasteriensium, in quo de S. nostro sequens testimonium posteritati reliquit: Cum Bullionensem Ducem in Saracenos arma mouere audiret, ad eandem alacer militiam aduolauit, expugnatā Antiochiā alijsq; locis, & recuperato sepulchro Christi ab exercitu Christiano, expectatus suis, magno rediit cum triumpho. Interim & illud certum est, quod in fine anni 1105. amplius vixisse non potuit, tunc enim Henricus Senior Imperator, quæ Burchardum substituisse constanter asseritur, insignia Imperialia deposuit, & Imperator esse desijt, pauloq; post mortuus est.

Quod autem excidium & bustum ciuitatis Anno 1097. contingere non potuerit; sed anni posterioribus acciderit, sequentia euincunt; Nam Henricus V. alys IV. primum Anno 1105. patri suo contrarius esse, & à partibus Pontificijs stare cepit, ergo ante Annū 1106. Burchardus ab Henrico Seniore nominatus Episcopus, per ministeriales suos eijci, & captiuus ad Imperatorem Henricum iuniorem deduci non potuit. Deinde habet Crantzius, & cum eo manuscriptum quoddā latinum, quod Henricus V. cum partes Pontificis desereret, & non meliora quam pater suus moliretur, cuius initium factum est Anno 1110. sepeditum Burchardum potenter restituerit, quod post Annum 1111. necessariū fieri debuit, eo quod illo Anno Henricus V. Romam Italiam ageret. Burchardus autem postmodum inter Casarem & Saxones exorto bello, cum restitutor in suum non desereret, iterum expulsus, & post demum restitutus fuit; In vltima vero Theodorici restitutione incendium Ciuitatis contigisse inuenitur in manuscripto quodam Latino. Quod si verum foret, etiam aliquot Annis post 1111. accidere debuit. Interea ex supra deductis certum est, quod ante Annum 1106. contingere non potuerit. Et cum similiter certum sit, post motū à Lothario Saxonie Duce, Imperatori Henrico bellum, restitutionem Theodorici (quæ Vrspersensis & Crantz. nominant Henricum) ac eā occasione Ciuitatis Monasteriensis incendium aduenisse: presumendū autem non sit, Lotharium Ducem & Saxones, vt pote tum temporis Sedi Apostolicæ fidelissimos, & qui inter omnes Germania populos magno semper animo pro Ecclesiæ Romanæ defensione, Imperatoribus schismaticis illo tēpore restiterunt, teste Spondan. ad Annū 1125. nu. 3. ante latam Romanæ Ecclesiæ iudiciū, & promulgatam in Henricū anathematis sententiam, quod secundum Spondan. An. 1112. primo factum est, bellum & arma contra Henricum Coronatum à Paschali II. Imperatorem, mouere voluisse, at tento vel maxime, quod Luderus ab Italis & G illis nuncupatus Lotharius, Magno Saxonie Duce absq; prole masculinā defuncto dono Henrici V. Imperatoris Saxoniam obtinuerit Crantz. Saxon li. 5. c. 21. vt tanto minus ante iudiciū Ecclesiæ, erga benefactorem suum, illum ingratum esse voluisse credendum sit; Ideo consequenter dicendum erit, post Annū 1112. ciuitati nostræ cladem illam & incendium illatum esse, quin imò Luderum aut Lotharium, & Saxones ab Henrico

Impera-

Imperatore primum casus, & illos 1115. demum ab Imperatorio exercitu primam reportasse victoriam, multoq; post, nimirum Anno 1121. restitutionem Episcopi, eiusq; occasione incendi-um Ciuitatis contigisse, exactè tradit, Cram 2 lib 5. Saxon. cap. 34. 36. & 41.

2. *Vri sequens Foundationis tenor manifestum facit.*

In Nomine Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis Amen. Nos Decanus & Capitulum Ecclesiæ S. Mauritij extra muros Monasterienses, ad notitiam vniuersorum Christi fidelium cupimus peruenire, quod discreti Viri Godefridus dictus Prius Sacerdos & Bruno de Calmere Ciuis Ciuitatis Monasteriensis coram nobis in loco Capitulari nostræ Ecclesiæ constituti, proponebant, quod Beneficium Diaconatus nostræ Ecclesiæ, quod prædictus Godefridus actu possidebat & possidet, certis redditibus & quadam certâ summâ pecuniæ, videlicet ipse Godefridus duarum marcarum redditibus, & Bruno prædictus quinquaginta duabus marcis Monasteriensibus denariorum bonorum legalium, in modum qui subsequitur, ad honorem & gloriam Omnipotentis Dei, & in remissionem suorum peccatorum parentumque suorum, & omnium fidelium viuorum & defunctorum, vt tanto amplius diuinus cultus augeatur, & Sacerdos in dicto beneficio militans, eo perfectius possit Deo famulari, desiderarent augmentare, ita quod in ipsâ nostrâ Ecclesiâ, in loco ad hoc habili Altare nouum erigatur, & in honorem B. Bartholomæi Apostoli & SS Trium Regum, & B. ERPHONIS Episcopi consecratur, quod Altare prædictus Godefridus, & quilibet eius Successor, qui pro tempore dictum Beneficium Diaconatus, in nostrâ Ecclesiâ possederit, debitâ Officiatione custodiat, in hunc modum, quod in ipso omni & qualibet septimanâ, tres Missas, vnâ videlicet de Corpore Christi, aliam de Beaâ Dei Genitrice MARIA, tertiam pro defunctis in perpetuû legat; humiliter & instanter supplicantes, vt eorum pio affectui voluntatem nostram, & consensum dignaremur adhibere. Nos itaq; Decanus & Capitulum Ecclesiæ supradictæ ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei, hunc pium affectum & opus laudabile, inuocato Dei nomine, vt ad effectum perducatur, promouere cupientes, consensum nostrum adhibuimus & præsentibus adhibemus, vt ipsum Beneficiû Diaconatus in nostrâ Ecclesiâ, modo & forma superius expressis, per Godefridum & Brunonem prædictos, redditibus & pecuniâ supradictis ac erectione noui Altaris, ac onere missarum in diuini cultus ampliationem, augmentetur, & præsentibus augmentamus; saluo quod Nos Decanus & Capitulum Ecclesiæ sæpeditæ, & nostri Successores, qui pro tempore fuerint, de prædicto Beneficio Diaconatus cum omni integritate & augmentatione, Sacerdoti idoneo vel personæ idoneæ, quæ infra Annum possit ad ordinem Sacerdotij promoueri, ad quem si infra Annum promotus non fuerit, priuari debet eodem, possimus, prout fecimus, provide-
re, & idem cui prouidetur, de ipso Beneficio dum vacabit, debeat pro vt ipse Go-

defridus nunc tenet, in obedientiâ Decani existere, & Altari, Choro, & legendis Euangelis, modo & formâ debitis deservire, tres Missas, vt præmissum est, legere, & Choralis esse, prout consuetudo Canonicorum & Vicariorum in nostrâ Ecclesiâ postulat & requirit. In cuius rei testimonium, fidem, & robur perpetuum, Sigillum nostræ Ecclesiæ, vna cum Sigillo Prius Sacerdotis & Brunonis de Calmere prædictorum præsentibus est appensum: & Nos Godefridus & Bruno sæpediti, quia præmissa ad petitionem nostram, in omni modo ac formâ, vt præmittitur acta sunt, & ea volumus, quod præsentibus promittimus, inuiolabiliter obseruare, Sigilla nostra, vna cum Sigillo S. Mauritij prædicti, præsentibus apposuimus, in testimonium & veritatem omnium præmissorum. Datum & Actum in Ecclesia S. Mauritij prædictâ, præsentibus discretis Viris Domino Euerhardo de Warendorp, Domino Euerhardo de Enninger, Euerhardo Subdiacono prædictæ Ecclesiæ Sancti Mauritij, Ioanne Buck, Ioanne Schenckinck & Hermanno Bruman, Anno Domini 1347. feriâ sextâ proxima post Festum Philippi & Iacobi Beatorum Apostolorum, adiecto etiam, quod quiuis Rector prædicti Altaris, qui pro tempore fuerit, oblationes ad ipsum Altare denenientes, ad truncum, in quo oblationes Ecclesiæ nostræ deponuntur, fideliter assignabit, Actum Anno & die, sub Testimonio vt supra.

Folio autem 503. in sæpius allegato libro Mauritiano de hoc sequentia habentur. Beneficium Diaconatus in Ecclesiâ nostrâ à primâ origine suâ simplex erat Officium, institutum more Cathedralis Ecclesiæ Monasteriensis, vt Leuita esset, qui legeret quotidie Euangelium in Choro, tam in Missis animarum, quam Conuentualium iuxta Ecclesiæ ordinationem. Sed Anno Domini 1347. erectum est Altare in Sacello Diui ERPHONIS Episcopi Fundatoris Collegij nostri Secundi, & consecratum in honorem Beati Bartholomæi Apostoli, SS. Trium Regum & ERPHONIS prædicti, certisq; redditibus dotatum, ac de consensu Decani & Capituli huic Officio Diaconatus perpetuò vnitum, vt super hoc in literis foundationis eiusdem.

3. Folio nimirum, libri rubri 505. pag. 2. ibi, præterea oblationes ad dictum Altare prouenientes fideliter assignabit Hebdomadarijs seu Capellanis nostris, dum intra celebrationem Missæ sue oblate fuerint, alioquin quidquid Beato ERPHONI in ære, seu denarijs, cera, lino, luminibus, alijsq; rebus offertur, fideliter sub iuramento suo fidelitatis presentabit illi ex Dominicis nostris, cui prædictum sepulchrum fuerit commissum, Denarios tamen votiuales, qui Vicarijs nostris in manibus ante accessum Altaris, aut etiam celebrantibus offeruntur, suis vsibus possunt retinere & applicare.

4. Testimonium hoc vniuersum, publico Notarij documento comprehensum, pro maiori rei gestæ fide adiungo. E quo, quomodo, quo Anno, quâ occasione & quibuscum circumstantiis res contigerit, & ex exemplo, exemplo planè stupendo, completa sit, atque miraculo isto attributum viuis, Nobilis ille Dominus vsque in hodiernum diem sanus conseruatus existat, & per
Dei

Dei gratiam maneat, beneuolus Lector ad longum videre poterit.

Est autem tenoris subsequens.

IN nomine Domini Amen. Tenore presentis publici Instrumenti, cunctis id ipsum visuris, lecturis, seu legi auditoris innotescat, & euidenter sit notum, quod Anno à Natiuitate Domini nostri IESU Christi, supra millesimum sexcentissimum quadragesimo octauo, Indictione primâ Calendis Nouembris Dominicâ die, horis pomeridianis, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris ac Domini nostri D. INNOCENTII Diuinâ Prouidentiâ Papæ, illius Nominis decimi, Anno eiusdem Quinto, Augustissimi Domini FERDINANDI Tertij Imperatoris Anno vndecimo, Serenissimi Principis Electoris, & ArchiEpiscopi Colonienfis, nec non Episcopi Monasteriensis, &c. Clementissimi Domini nostri Anno trigesimo septimo. Reuerendissimus, Admodum RRdi, Prænobiles, Clarissimi & Eximij Domini, Præpositus, Decanus, cæteri que Capitulares Insignis Collegiatæ Ecclesiæ SS. Mauritij & Thebæorum Martyrum propè & extrâ muros Ciuitatis Monasteriensis, requisierunt me Notarium & Secretarium sui Capiluli iuratum, vt occasione miraculosæ cuiusdam sanationis, meritis S. ERPHONIS Ecclesiæ præfatae Fundatoris Secundi, Episcopi Monasteriensis decimi septimi, octo supra viginti plus minus Annis Prænobili & Strenuo Viro Egberto Cleuoren de Daruelt, Vafallo sæpessati Capituli à Deo Optimo Maximo liberaliter impertitæ, pro maiori Dei gloriâ & augendâ S. ERPHONIS veneratione dictum Nobilem, circa præmissa accuratè quoad omnes circumstantias examinare, & super depositis instrumentum authenticum conficere non grauarer, quâ requisitione factâ, & mandato accepto, contuli me illico in Castrum Daruelt, in Parochia Mauritanâ situm, ibidem que Prænobilis Dominus Egbertus, Dominorum meorum postulatis promptè annuens, pro suo in sospitatore suum, SANCTVM ERPHONEM grati animi affectu, probè sciens, opera Dei reuelare & confiteri honorificum esse, in mei Notarij publici, sub juramento Officij mei instanter requisiti, & testis infra nominati ad hoc specialiter vocati & rogati præsentia, præfens & personaliter constitutus, candidè sine fucò, adstante familiâ propè vniuersa, viuâ & intelligibili voce dixit & eunciauit.

Qualiter is Anno supra millesimum quingentesimum octogesimo natus, modo ætatis sexagesimo octauo, huius verò currentis seculi sexcentesimo vigesimo, postquam longo tempore vehementi ac indies magis inualescente vtriusque pedis paralyfi correptus, ita vt duobus scipionibus, tanquam fulcris, toto corpore inniti, tandem etiam manibus pedibusque humi reptare, acerrimi doloris multoties recrudescentis insolentiâ, compulsus, irritò Medicorum conatu, omni humanâ ope destitutus, ad imploranda Cœlitum, & potissimum S. ERPHONIS (in Ecclesiæ Mauritanæ Sacello, cui ab ERPHONE hodie dum nomen, sepulto)

suffragia, emisso ad offerendum inibi vnius libræ cerei voto, se conuertisset, hortante se ad id Prænobili & Virtuosâ Domina Elisabethâ à Trauelman de Maser, coniugalis thori consorte suâ, etiamnũ superstiti, quippe quæ à Reuerendissimo & Prænobili Domino Henrico à Galen Cathedralis Ecclesiæ Sancti Pauli Monasterij Westphalorum Canonico Capitulari, & olim dum viueret Collegij Mauritanij Præposito dignissimo, sæpius inaudierat, frequentes fieri votiuas à fidelibus oblationes ibidem, ad sepulchrum SANCTI ERPHONIS. Factâ itaque per manus dilectæ vxoris suæ ad Altare & sepulchrum sæpefati Sancti Patroni sui, primo diluculo, illo circiter tempore, quo vniuersa Catholica Ecclesia aduentum Spiritus Sancti anniuersariâ celebritate recolit, votiui cerei oblatione illicò, eodem penè momento, vel saltem antequam domum rediisset vxor, opitulante Spiritu Sancto & suffragantibus clienti suo meritis S. ERPHONIS, multo læuissimis cruciatibus, quibus se tam acerbè lancinatum asserebat, per illud tempus, vt è lecto in pauimentum cubiculi desilientem stratisque humi puluinaribus incubantem, morbi insolentiâ mirè affligerit, liberatus fuisset, pedetentim ex sinistro in dextrum pedem serpente dolore, & deinde prorsus euanescente, paralyti omninò restrictâ, recepto pristino pedum vigore & vsu. Quamobrem constanter se post Deum Optimum Maximum S. ERPHONI sospitatori suo, pedum incolumitatem, & paralytis liberationem momentaneam acceptam referre affirmabat. Acta sunt hæc in Castro Daruel in Parochiâ Mauritanâ Diocæsis Monasteriensis, Anno, Indictione, die, horis, Põtificatu, Imperio, & regimine, quibus supra, præsentem ibidem honesto Viro Hermanno Hoymann Ecclesiæ Mauritanæ Aedituo & campanario Teste fide digno, ad hoc specialiter rogato & requisito, nec non vniuersâ prædicti Domini familiâ.

Et quia ego Ioannes Iäger Ciuis Monasteriensis, approbatus & immatriculatus Notarius, nec non Admodum Reuerendi Capituli Insignis Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Mauritiij & Thebæorum Martyrum Secretarius iuratus, vnâ cum prænominato Teste, nec non supramentionatâ familiâ, prædictis narratis præsens & personaliter interfui, eaq; omnia & singula auribus excepi, ac in notam sumpsi, Ideò hoc præsens publicum Instrumentum exinde confeci, subscripsi, & Signeto Notariatus mei solito communiui, ad præmissa specialiter requisitus.

Locus
Signeti.

Ioannes Iäger qui supra
Notarius subscripsit.

CA-